

Så här produceras ekologiskt nötkött

NÖTKÖTT KOMMER FRÅN alla slags nötkreatur. Det kan komma från raser som föds upp speciellt för köttproduktion, som Hereford, Charolais och Angus. Då använder man oftast unga tjurar, stutar (kasttrade tjurar) eller kvigor (hondjur som inte har kalvat ännu). Ibland slaktas även kalvar och äldre kor.

Nötkött kan också komma från mjölkkoraser. Då är det framför allt tjurarna som föds upp för köttproduktion. Även kor och kvigor som av någon anledning inte passar in i mjölkbesättningen och kor som blivit för gamla används till kött.

Ekologiskt nötkött kommer från ekologisk uppfödning av nötkreatur. På en ekologisk gård ska djuren ha det bra och kunna bete sig naturligt. De ska också huvudsakligen få äta sådant foder som de är skapade för att kunna smälta.

Naturligt foder

Ekologiska köttkraskalvar diar den första tiden, men har också alltid tillgång till gräs och klöver, så kallat grovfoder. Grovfodret kan vara torkat till hö, ensilage som är konserverat gräs och klöver eller helt enkelt gräs, klöver och örter som djuren betar när den går ute. I all ekologisk köttdjursuppfödning är grovfoder det huvudsakliga fodret.

På en ekologisk gård försöker man dessutom försörja djuren med foder från de egna odlingarna och med så lite inköp som möjligt. Allt foder ska vara ekologiskt.

Köttkraskalvar brukar även i uppfödning som inte är ekologisk få dia sin egen mor, medan mjölkkraskalvar från både konventionell och ekologisk produktion oftast säljs till uppföd-

ning på en annan gård. I de fall mjölkkraskalvarna växer upp på gården där de föds är det vanligt, särskilt på ekologiska gårdar, att de får växa upp i grupp och dricka riktig komjölk. Ofta får de samsas med en eller flera kalvar om en "amma" efter råmjölksperioden. På konventionella gårdar är det vanligt att de får stå i varsitt litet bås och dricka mjölk i en hink.

Dikalv kallas kött från ekologiska kalvar som får både fått dia fritt och äta grovfoder. De slaktas vid tre till fyra månaders ålder. Gödtjur kallas tjurar som huvudsakligen föds upp på koncentrerat kraftfoder (spannmål, soja mm) för att växa fortare. Dessa finns inte i ekologisk produktion.

Utegång och bete

Under sommarhalvåret går ekologiska kor, kalvar, kvigor och även de unga tjurarna ute på bete större delen av dygnet. Många kött-djur får vistas ute även vintertid. Motion, ljus och frisk luft är bra för djurens hälsa. För unga nötkreatur som föds upp till slakt innebär det att de tillbringar två somrar på bete och att uppfödningen är mer extensiv jämfört med konventionella ungnöt som växer upp inomhus och äter mest kraftfoder.

En risk när djuren går ute på bete en stor del av sin livstid är att de kan drabbas av inälvparasiter. Därför måste betesgången planeras mycket noga. Unga djur som är ute på bete för första gången ska till exempel släppas på mark där andra djur av samma slag inte nyligen har gått och förorenat marken med sin gödsel. Bonden måste känna till parasiternas livscyklar så att djuren inte får beta där det är som störst risk för infektion. Ibland får

flera djurslag beta tillsammans, t.ex. kor och får, eftersom dessa djurslag har olika slags parasiter. De äter helt enkelt upp varandras parasiter utan att bli sjuka och det minskar mängden parasiter i hagen.

Helst hela livet på samma gård

I ekologisk produktion försöker man hålla djuren på samma gård hela deras liv. Det betyder att både moderdjur och ungdjur föds upp på samma gård. När det är dags för kalvning flyttas kon till lagårdens "BB", en egen kalvningsbox där hon får föda ifred och lära känna sin kalv de första dagarna.

Vare sig djuren är inomhus eller går ute under vintern får de rikligt med halm eller annat strö på liggplatsen så att de har en ren och bekväm bädd. I konventionella lagårdar är det vanligt att golvet på liggplatsen har mellanrum mellan brädorna så att djuren kan trampa ner gödseln under golvet. Det kallas spaltgolv och gör det lättare att hålla rent runt djuren, men det är både obekvämt för ben och klövar och försvårar för djuren att resa och lägga sig. Spaltgolv får därför inte användas på ekologiska djurs liggplats.

Tjurkalvar av mjölkras kastreras ofta för att de ska bli säkrare att hantera och hålla på bete andra sommaren. De kallas då stutar. Stutar är lugnare än tjurar när de går lösa i stallet och ute på betet. Skötarens säkerhet är ju också viktig för att djuren ska skötas väl och ha det bra.

Minskad stress ger bättre hälsa

I ekologisk uppfödning är grundregeln att djuren ska födas upp och leva hela sina liv på samma gård. Man undviker alltså att köpa in djur från andra gårdar. Då slipper djuren stressande transporter och miljöombyten. Risken för att smitta ska spridas mellan olika grupper av djur minskar också. Uppfödningen med rörelsefrihet och utevistelse och en diet baserad på grovfoder (se ovan) gör också att djuren blir friskare och bygger upp ett bra immunförsvar.

Om djuren blir sjuka ska de naturligtvis behandlas så snart som möjligt, men antibiotika och avmaskningsmedel används restriktivt som en sista utväg för att just bota sjuka djur, inte rutinemässigt eller förebyggande. Efter en antibiotikabehandling tar det tid innan köttet får säljas som ekologiskt, dubbelt så länge som för konventionella djur.

Slakt

De flesta ekologiska djuren slaktas på de vanliga slakterierna. Samtidigt pågår det mycket arbete runt om i landet för att utveckla en mer lokal och gårdsnära slakt. En sådan slakt skulle minska de påfrestningar för djuren som transporten innebär.

